

Česká pneumologická a ftizeologická společnost ČLS JEP (org. č. 36) **Czech Pneumological and Phthisiological Society CzMA**

Počátek našich odborných společností se traduje již od konce 19. století, za bývalého Rakousko-Uherska. Jako první v roce 1899 vznikl Spolek pro zřizování a vydržování sanatorií v zemích Koruny české. Jeho předsedou byl v letech 1901–1920 prof. Emerich Maixner, pozdější osobní lékař T. G. Masaryka. Zásluhou tohoto spolku bylo vybudování prvního sanatoria v Žamberku (1905) a zřízení prvního TBC dispenzáře v Praze. V roce 1914 byl založen Spolek Humanita, který se zasloužil o vznik sanatoria na Pleši, jehož ředitelem byl Karel Franz.

Po roce 1918 vznikl Československý vědecký spolek proti tuberkulóze (1919). Z jeho stanov vyplývalo, že vycházel z programu předcházejících spolků proti tuberkulóze a počítal především se spoluprací s Masarykovou ligou proti tuberkulóze. Předsedou se stal prof. Ivan Honl, jednatelem doc. Otakar Horák, členy výboru Augustin Hoffmann, prof. Rudolf Eiselt, generál prof. Karel Franz, prof. K. Gawalowski a prof. Ladislav Syllaba. Spolek pořádal v prvních letech pravidelné měsíční schůze se vzdělávacím programem. V květnu 1923 uspořádal první Československý vědecký sjezd protituberkulózní. Zahájil ho prof. Ladislav Syllaba a za účasti dalších oborů, politických činitelů a zástupců ministerstev se akce stala velkou celostátní

manifestací. V lednu 1924 se ustavilo v Brně Sdružení lékařů tuberkulózních ústavů, za předsednictví prof. Františka Hamzy, které mělo být sekci Československého spolku proti tuberkulóze. V říjnu 1933 se ustavila Asociace ftizeologů Československé republiky, sdružující ftizeology bez ohledu na národnost. Současně asociace uspořádala první sjezd, na kterém přednášel prof. Jaroslav Jedlička. Druhý sjezd asociace se konal v roce 1935 na Bukově a zúčastnil se ho prof. Monaldi z Říma. V roce 1937 se konal třetí sjezd s mezinárodní účastí v Novém Smokovci a poslední předválečný sjezd asociace se uskutečnil v roce 1938 v Praze a Prosečnici.

Po osvobození svolal Československý vědecký spolek proti tuberkulóze 14. 12. 1945 valnou hromadu, na níž byl zvolen nový výbor s předsedou prof. Josefem Skládalem. První poválečný sjezd československých ftizeologů byl uspořádán v červnu 1946. Zde na valné hromadě byla odhlasována změna stanov, podle které měl být v republice jediný spolek s názvem Československá pneumologická a ftizeologická společnost. V čele výboru zůstal prof. Josef Skládal a čestným předsedou byl zvolen prof. Jaroslav Jedlička. Společnost měla 3 pobočky: českou, moravskoslezskou a slovenskou. Předsdou české pobočky byl zvolen doc. Rudolf Křivinka, moravskoslezské František Skalník. Druhý poválečný sjezd České pneumologické a ftizeologické společnosti se konal v říjnu 1948.

Na mimořádné valné hromadě 28. 4. 1951 přešla Československá pneumologická a ftizeologická společnost do ČSLS JEP. Nově zvolený výbor měl v čele doc. E. Graubnera.

V červnu byla ustavena ve společnosti vědecká a vzdělávací komise, jejím předsedou byl do roku 1961 prof. Erich Jančík.

Úspěchy v boji proti TBC umožnily v roce 1965 rozšířit obor na netuberkulózní onemocnění a byl změněn také název společnosti – Společnost pneumologická a ftizeologická. Vědeckou a vzdělávací činností řídil do roku 1949 doc. Vladislav Raclavský, pak docenti Luděk Trnka a Jiří Trefný. S federalizací Československa v roce 1968 vznikla Česká pneumologická a ftizeologická společnost a Slovenská pneumologická a ftizeologická společnost. Vzájemná spolupráce byla propojena společným federálním výborem, jeho vedení se střídalo ve dvouletých intervalech. Prvním předsedou ČPFS se stal v dubnu 1969 doc. Vladimír Vojtek. V roce 1973 byl zvolen předsedou Jan Placheta a vědeckým sekretářem Emanuel Tihon. Po čtyřletém období v roce 1977 byl zvolen do čela ČPFS doc. Luděk Trnka, vědeckým sekretářem byl doc. Vladimír Sklenář, kteří setrvali v této funkci po 3 období až do roku 1990, kdy je vystřídal prof. Oldřich Ošťádal, vědeckým sekretářem byl Zdeněk Hlobil. V roce 1994–1998 vedl ČPFS prof. Jiří Homolka a vědeckým sekretářem byl doc. Miloslav Marel. Od roku 1998 je po 2 funkční období v čele ČPFS Stanislav Kos a vědeckým sekretářem prof. Miloš Pešek.

Česká PFS úzce spolupracovala se Slovenskou PFS, pořádala společné vědeckovzdělávací schůze a společně připravovala mezinárodní konference a sjezdy. Po rozdělení Československa nadále spolupracují oba výbory a uskutečňují společné akce.

Významné aktivity

V roce 1967 byl zásluhou Antonína Tománka uspořádán v Praze Kongres Mezinárodní asociace pro studium bronchů, dále se konaly Československo-polské kongresy v Tatrách, Tatrské dny, Československo-maďarsko-rakouské dny v Bratislavě, Alpsko-adria-panonské dny. Významnou akcí bylo Sympozium WHO v Židlochovicích v roce 1976, které řešilo přechod k dohledu nad tuberkulózou. Dlouholetá byla i spolupráce s Německou společností pro bronchopneumologii a tuberkulózu, na které navázaly Česko-saské dny. Do roku 1989 bylo těchto setkání celkem 12. Od r. 1982 jsou pravidelně pořádány ve spolupráci se Společností ORL Tománkovy dny, poslední IX. se uskutečnily ve Zlíně v září 2003.

Přehled sjezdů

- I. sjezd – Praha 1953, předseda doc. E. Graubner, jednatel doc. R. Křivinka
- II. sjezd – Praha 1965, předseda doc. Rudolf Křivinka
- III. sjezd – Praha 1970, předseda doc. Karol Virsík
- IV. sjezd – Bratislava 1976, předseda prof. Andrej Halák
- V. sjezd – Praha 1980, předseda doc. Luděk Trnka, vědecký sekretář doc. František Macholda
- VI. sjezd – Vyšné Hágy 1985, předseda Milan Jurikovič
- VII. sjezd – Brno 1990, předseda doc. Luděk Trnka, předseda organizačního výboru doc. A. Pokorný
- VIII. sjezd – Martin 1994, předseda doc. Peter Krištúfek, predsedkyně organizačního výboru doc. Eva Rozborilová
- IX. sjezd – Plzeň 1998, předseda doc. Jiří Homolka, předseda organizačního výboru doc. Miloš Pešek
- X. sjezd – Poprad 2000, předseda prof. Peter Krištúfek, předseda organizačního výboru Eugen Rovenský
- XI. sjezd – Olomouc 2002, předseda Stanislav Kos, předseda organizačního výboru prof. Vítězslav Kolek

Od roku 1998 se střídá v pořádání kongresů po 2 letech ČPFS a SPFS.

Časopis

Předchůdcem dnešního vlastního časopisu byl orgán Masarykovy ligy proti tuberkulóze: Boj proti tuberkulóze. Vycházel za redakce E. Břeského od roku 1930. Po 15. 3. 1939 začal vydávat časopis prof. Josef Skládál pod názvem Rozhledy v tuberkulóze. Po pátém ročníku byly Rozhledy za okupace zastaveny a po válce obnoveny šestým ročníkem opět za redakce prof. Josefa Skládala. Od roku 1951 vydávala časopis Československá pneumologická a fti-zeologická společnost. Název časopisu byl rozšířen na Rozhledy v tuberkulóze a nemocech plicních a jeho redaktorem se stal Bedřich Mautner, od roku 1954 byl vystřídán doc. Ladislavem Šulou. V roce 1970 byl název časopisu změněn na Studia pneumologica et phtiseologica cecoslovaca. Ještě před rozdělením státu bylo jeho vydávání převedeno na Slovensko a vedoucím redaktorem byl prof. Rafael Redhammer. Od roku 1993 nese časopis název Studia pneumologica et phtiseologica. Po 10 letech se vrátil časopis do Prahy. Šéfredaktorem se stal doc. Petr Zatloukal, zástupcem redaktora doc. Štefan Urban. Časopis zůstává společným orgánem ČPFS a SPFS.

Zahraníční spolupráce

ČPFS je členem International Union against Tuberculosis and Lung Disease (IUATLD), někteří členové jsou individuálními členy European Respiratory Society (ERS).

Ocenění

• Čestná členství ČPFS:

- r. 1973 – prof. MUDr. O. Halák, CSc., doc. MUDr. K. Virsík, DrSc.
- r. 1974 – doc. MUDr. R. Křivinka, doc. MUDr. I. Stodola
- r. 1975 – doc. MUDr. V. Raclavský, doc. MUDr. R. Krutý, CSc.
- r. 1978 – doc. MUDr. L. Šula, DrSc.
- r. 1982 – MUDr. F. Sýkora
- r. 1983 – MUDr. D. Skokňa, MUDr. J. Münzová-Jeníčková, MUDr. J. Galliová
- r. 1984 – MUDr. M. Mayer, CSc.
- r. 1986 – doc. MUDr. Z. Vysloužil, MUDr. J. Trefný, CSc., MUDr. V. Tvarůžek,

MUDr. V. Škutíl

r. 1987 – MUDr. M. Kubín, DrSc., prof. MUDr. A. Bajan, DrSc., MUDr. D. Daňková, CSc.

r. 1988 – prof. MUDr. L. Badalík, DrSc.

r. 1989 – MUDr. V. Římanová

r. 1990 – MUDr. M. Jurikovič, CSc., prof. MUDr. A. Bajan, DrSc.,
doc. MUDr. Peter Krištúfek, CSc.

r. 1991 – MUDr. J. Kozák, CSc.

r. 1993 – MUDr. Z. Hlobil

r. 1994 – doc. MUDr. V. Vondra DrSc., prof. MUDr. K. Křepela, DrSc.

r. 1995 – doc. MUDr. O. Ošfádal, CSc., MUDr. A. Kubík, MUDr. Z. Palas,
doc. MUDr. V. Sklenář, CSc.

r. 1996 – MUDr. M. Chmelík, MUDr. M. Meluzínová, doc. MUDr. J. Petříková, CSc.

r. 1997 – doc. MUDr. B. Šťastný, CSc., doc. MUDr. V. Votava, CSc., MUDr. F. Přeborovský

r. 1998 – MUDr. V. Bohut, MUDr. J. Prokop, doc. MUDr. P. Rožánek, CSc.

r. 1999 – MUDr. S. Kos, CSc., MUDr. I. Pálková, prof. MUDr. K. Křepela, DrSc.

r. 2000 – MUDr. V. Kašák, doc. MUDr. J. Polák, CSc., MUDr. O. Pilařová,
doc. MUDr. L. Chovan CSc., MUDr. E. Rovenský, doc. MUDr. E. Rozborilová, CSc.

r. 2001 – doc. MUDr. O. Měřička, CSc.

r. 2002 – prof. MUDr. S. Daum, doc. MUDr. G. Engel

• *Čestné členství ČLS JEP*

r. 1980 – MUDr. B. Medek

r. 1982 – doc. MUDr. L. Šula, DrSc.

r. 1984 – doc. MUDr. R. Křivinka, CSc.

r. 1985 – doc. MUDr. L. Trnka, DrSc.

r. 1988 – MUDr. Jarmila Münzová-Jeníčková

r. 1990 – doc. MUDr. L. Trnka, DrSc., MUDr. A. Kubík, CSc.,

doc. MUDr. PhMr. C. Šimeček, CSc., prof. MUDr. M. Olejníček, DrSc.,
MUDr. V. Sklenář, CSc.

r. 2003 – MUDr. Z. Hlobil

Vnitřní členění

- Sekce tuberkulózy (prof. MUDr. Jiří Homolka, DrSc.)
- Sekce bronchologická (prof. MUDr. Vítězslav Kolek, CSc.)
- Sekce funkční diagnostiky (prim. MUDr. Jarmila Fišerová)
- Sekce spánkové apnoe (prim. MUDr. Jana Vyskočilová)
- Sekce pro oxygenoterapii (prim. MUDr. Jiří Erban)
- Sekce pneumoonkologická (prof. MUDr. Miloš Pešek, CSc.)
- Sekce pro cytodiagnostiku (doc. MUDr. Petr Zatloukal, CSc.)
- Sekce sesterská (Bc. Eva Prchalová)

Předseda: Prim. MUDr. Stanislav Kos, CSc.

OLÚ TRN Janov, 338 43 Mirošov

Vědecký sekretář: Prof. MUDr. Miloš Pešek, CSc.

Klinika TRN FN, E. Beneše 13, 305 99 Plzeň

Podklady zpracovali MUDr. Zdeněk Hlobil, prof. MUDr. Jiří Homolka, DrSc., a doc. MUDr. Vladimír Sklenář, CSc.